

Sygn. akt VI Ga 45/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Barbara Frankowska

Protokolant: st. sekr. sądowy Małgorzata Zawilo

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: **O. S.**

przeciwko: **Log- (...) Sp. z o.o. w J.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Rzeszowie V Wydziału Gospodarczego z dnia 26 listopada 2013 r., sygn. akt V GC 1045/13

I. **o d d a l a** apelację,

II. **z a s ą d z a** od pozwanego: (...) (...) Sp. z o.o. w J. na rzecz powoda: O. S. kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI Ga 45/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 28 marca 2014 r.

sporządzone na podstawie art. 505¹³ § 2 k.p.c.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 listopada 2013 r. Sąd Rejonowy w Rzeszowie V Wydział Gospodarczy w sprawie z powództwa (...) S. przeciwko (...) - (...) sp. z o.o. w J., sygn. akt V GC 1045/13, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.527,33 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz zwrot kosztów procesu w kwocie 647 zł.

Rozpoznając przedmiotową sprawę, w ramach postępowania dowodowego, Sąd Rejonowy oddalił wnioski dowodowe pozwanego z zeznań świadków i stron oraz opinii biegłego z uwagi na nieuiszczenie zaliczek na poczet ich przeprowadzenia (k. 105). Jako podstawę formalną żądania zaliczki na poczet przesłuchania świadków i biegłego Sąd wskazał art. 2 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, zaś jako podstawę prawną oddalenia w/w wniosków dowodowych powołał przepis art. 130⁴ § 4 k.p.c.

Przedstawiając motywy swego rozstrzygnięcia Sąd I instancji stwierdził, że strony niniejszego procesu zawarły umowę przewozu międzynarodowego, przy czym pozwany działał jako spedytor odbiorcy. Dodał, że powód wykonał swoje

zobowiązanie zgodnie z treścią umowy opisanej w zleceniu transportowym pierwotnie doręczonym i potwierdzonym przez powoda. Dostarczył on towar do miejsca wskazanego w zleceniu transportowym, zgodnie z jego treścią. Przesyłka została odebrana w miejscu jej przeznaczenia, o czym świadczy zawarty na dokumentach transportowych podpis osoby odbierającej towar wraz z datą odbioru oraz niebudzące wątpliwości oświadczenia stron

postępowania. W ramach realizacji przedmiotowej umowy przewozu pozwany występował w imieniu własnym, o czym świadczyła chociażby treść listu przewozowego oraz zlecenia przewozowego, co ma istotne znaczenie dla ustalenia odpowiedzialności pozwanego za podanie danych w liście przewozowym, a w szczególności za podanie miejsca przeznaczenia przesyłki.

Sąd Rejonowy wskazał, że spedytor pełni funkcję wyspecjalizowanego podmiotu, którym posługuje się zlecający spedycję do przewiezienia przesyłki, bądź do innych jeszcze czynności związanych z przesyłką. Stroną umowy zawieraną przez spedytora z przewoźnikiem, którym spedytor się posługuje dla zrealizowania własnej umowy z dającym zlecenie, jest spedytor, a nie dający pierwotne zlecenie – w niniejszej sprawie odbiorca. Spedytor zatem ponosi odpowiedzialność za przesyłkę, której nadawcą jest jego zlecający albo zlecający poprzedniego spedytora. Taka konstrukcja jest bowiem ideą umowy spedycji, a odpowiedzialność nadawcy czy zlecającego spedycję przesyłki istnieje względem spedytora, a nie przewoźnika spedytora. Pomiędzy przewoźnikiem spedytora a nadawcą przesyłki nie powstaje żaden stosunek obligacyjny, a tym samym brak jest podstaw do szukania ewentualnej odpowiedzialności nadawcy względem przewoźnika. W kontekście powyższego Sąd stwierdził, że w realiach niniejszej sprawy to spedytor w zleceniu ustalił miejsce dostarczenia przesyłki. Spedytor – pozwany zatem tylko na tej podstawie ponosił odpowiedzialność za powyższe. Tym samym okoliczność przez kogo został wprowadzony w błąd jest bez znaczenia dla jego odpowiedzialności względem przewoźnika. Sąd Rejonowy uznał nadto, że złożenie zmodyfikowanego zlecenia było dokonane już po wykonaniu przewozu a zatem nie mogło odnieść skutku jakie przewidują przepisy prawa przewozowego i Konwencji CMR w zakresie zmiany miejsca dostarczenia przesyłki w trakcie wykonywania przewozu.

Strona pozwana pismem z dnia 8 stycznia 2014 r. wniosła apelację od powyższego wyroku zaskarżając go w całości i żądając jego zmiany i oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Poznań - Stare Miasto w Poznaniu,

z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia w zakresie kosztów postępowania.

Pozwany wniósł nadto, powołując się na przepis art. 380 k.p.c.,

o rozpoznanie postanowienia Sądu I instancji z 30 października 2013 r. oddalającego wniosek pozwanej o przekazanie sprawy sądowi

w Poznaniu, uznanie tego oddalenia za niedozwolone i przekazanie sprawy Sądowi w Poznaniu do ponownego rozpoznania, oraz postanowień w przedmiocie oddalenia wniosków dowodowych pozwanego zawartych w sprzeciwie od nakazu zapłaty, uznania tego oddalenia za niedozwolone i dopuszczenie oraz przeprowadzenie zgłoszonych wniosków dowodowych.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. – sprzeczność istotnych ustaleń sądu z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, poprzez przyjęcie, że powód wykonał zobowiązanie (usługę transportową) na rzecz pozwanej spółki,

a nadto:

a) błędne przyjęcie, że pozwana zleciła powodowi dostarczenie towaru do K., podczas gdy w rzeczywistości ustalonym umownie miejscem rozładunku był S.;

b) błędne przyjęcie, że strony nie zawarły umowy prorogacyjnej, na podstawie której sądem wyłącznie właściwym w niniejszej sprawie jest Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu,

nie zaś Sąd Rejonowy w Rzeszowie;

c) błędne przyjęcie, iż wiadomość e-mail z 16 sierpnia 2012 r.

(tj. 9 dni po wykonaniu przewozu) stanowi dowód na modyfikację pierwotnego miejsca rozładunku dopiero w tej dacie, podczas gdy w rzeczywistości nastąpiło to niezwłocznie po przesłaniu pierwotnego zlecenia, tym bardziej że prawidłowo wypełniony dokument CMR wskazywał właściwe miejsce przeznaczenia

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 46 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i odmowę przekazania sprawy do właściwego sądu, pomimo zawartej między stronami umowy prorogacyjnej, oraz podniesienia zarzutu przez pozwaną przed wdaniem się w spór, co stanowi pozbawienie pozwanej możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.) skutkujące nieważnością postępowania w całości, albowiem faktycznie uniemożliwiono pozwanej przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków oraz osobistego udziału strony w rozprawie

3. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 227 k.p.c.

w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. poprzez niedopuszczenie wniosków dowodowych pozwanej zawartych w sprzeciwie, mających istotne znaczenie dla sprawy i w rezultacie uniemożliwienia wykazania rzeczywistych ustaleń umownych, w szczególności dotyczących miejsca rozładunku towaru,

4. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 224 § 1 k.p.c. poprzez zamknięcie rozprawy na pierwszej rozprawie i faktyczne nieudzielenie głosu stronie, tj. uniemożliwienie przesłuchania pozwanej w charakterze strony, co miało istotny wpływ na błędne ustalenia sądu co do treści umowy między stronami,

5. naruszenie przepisów postępowania dotyczących sporządzania uzasadnienia wyroku, tj. art. 328 § 2 k.p.c. przez niekompletność uzasadnienia, które nie wskazuje w sposób należyty w jaki sposób i na podstawie jakich konkretnie dowodów sąd ustalił poszczególne fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, co uniemożliwia ustosunkowanie się przez pozwaną co do wpływu poszczególnych dowodów na poczynione ustalenia faktyczne i wynik sprawy,

6. naruszenie przepisów postępowania dotyczących postępowania dowodowego, w szczególności art. 229 k.p.c. i art. 230 k.p.c. przez błędne przyjęcie, iż samo zaprzeczenie pozwanej dotyczące zmiany miejsca docelowego i momentu modyfikacji zlecenia, było niewystarczające dla ich skuteczności i wymagało przedstawienia wersji przeciwnej określonego zdarzenia albo podania przyczyn dla których wersja przeciwnika jest niewiarygodna.

7. naruszenie przepisów postępowania przez nieprzeprowadzenie dokładnej, rzetelnej i obiektywnej analizy materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie w celu ustalenia, jaka była treść umowy przewozu pomiędzy stronami w zakresie miejsca rozładunku i czy powód wykonał zobowiązanie na rzecz pozwanej zgodnie z umową, co stanowi nierozpoznanie przez sąd istoty sprawy

(art. 386 § 4 k.p.c.), albowiem rozstrzygnięcie Sądu oparte jest jedynie o twierdzenia powoda, którego zasadności strona

powodowa nie wykazała zgodnie z art. 232 zd. 1 k.p.c.

8. naruszenie przepisów postępowania przez nieprzeprowadzenie dokładnej, rzetelnej i obiektywnej analizy materiału dowodowego zgromadzonego i błędne przyjęcie, iż pozwany domagał się

oddalenia powództwa w oparciu o zarzut potrącenia, a nie niewykonania umowy, co stanowi nierozpoznanie przez sąd istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c), albowiem podstawowym zarzutem pozwanej, zgłoszonym już w sprzeciwie był zarzut niewykonania umowy, przez nie doręczenie towaru do miejsca przeznaczenia, zaś zarzut potrącenia podnoszony był w dalszej kolejności,

z ostrożności procesowej.

9. naruszenie przepisów postępowania, przez zaniechanie sprawdzenia autentyczności wiadomości e-mail przez biegłego sądowego

z zakresu informatyki, wobec zakwestionowania przez pozwaną autentyczności wiadomości e-mail z 16 sierpnia 2013 r.

10. naruszenie prawa materialnego, art. 4 zd. 1, art. 9 ust. 1, art. 12 ust. 1 Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego (CMR) poprzez ich niezastosowanie i rezultacie nie uznanie skutków prawnych wpisów dot. miejsca wyładunku

w liście przewozowym CMR na podstawie którego powód realizował usługę dla pozwanej,

11. naruszenie prawa materialnego art. 65 k.c. przez dokonanie błędnej wykładni oświadczenia woli stron w zakresie ustalenia miejsca rozładunku, w szczególności przez pominięcie skorygowanego zlecenia przewozowego oraz listu przewozowego CMR, gdzie wyraźnie wskazano S. jako miejsce docelowe.

Pismem z dnia 4 lutego 2014 r. powód wniósł odpowiedź na apelację pozwanego wnioskując o jej oddalenie w całości i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego. Jednocześnie podtrzymał swoje stanowisko w sprawie.

Sąd Okręgowy rozpoznając apelację pozwanego nie dopatrywał się uchybień powyższymi przepisami.

Na wstępie należy stwierdzić, że Sąd I instancji w sposób wystarczający i jasny wyjaśnił motywy swego rozstrzygnięcia. Wskazał bowiem jakie poczynił ustalenia faktyczne oraz podał przepisy prawa materialnego jakie zastosował dokonując subsumpcji prawnej faktów w sprawie. Sporządzone przez Sąd I instancji uzasadnienie zaskarżonego wyroku pozwala zatem na dokonanie właściwej kontroli merytorycznej rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Zarzut dotyczący naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. należało zatem uznać za chybiony.

Odnosząc się do naruszenia przepisu art. 233 k.p.c. należy wskazać, że przepis ten daje sądowi możliwość oceny i mocy dowodów według własnego przekonania. Ocena dowodów może być zaś skutecznie podważona tylko wtedy gdy, brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej, albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych (wyrok SN z 27.09.2002, II CKN 817/00, LEX nr 56906; wyrok SN z dnia 14.12.2001 r, V CKN 561/00). Sąd Okręgowy nie dopatrywał się powyższych uchybień przez Sąd Rejonowy w toku postępowania pierwszoinstancyjnego.

Materiał dowodowy sprawie został zgromadzony w zakresie uwarunkowanym działaniami stron. Pozwany mimo złożenia wniosków dowodowych, poprzez brak uiszczenia zaliczki na koszty stawienia świadków i wynagrodzenia biegłego (do czego był zobligowany na mocy art. 2 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz art. 130⁴ § 1

i 2 k.p.c.), uniemożliwił ich przeprowadzenie. Nie uiszczenie przez pozwanego, na wezwanie Sądu, przedmiotowej zaliczki skutkowało bowiem - na podstawie zgodnie z art. 130⁴ § 5 k.p.c. – pominięciem jego wniosków dowodowych. Dodać należy, że treść protokołu rozprawy z dnia 22 listopada 2013 r.

w powiązaniu z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku pozwala na jednoznaczne ustalenie jakie wnioski i z jakich powodów sąd oddalił (pomiął). Zdaniem Sądu Okręgowego fakt zgłoszenia zarzutu niewłaściwości sądu i wniosku o przekazanie sprawy innemu sądowi nie zwalniał pozwanego z nałożonego zarządzeniem Przewodniczącego z dnia 4 października 2013 r. (k. 76) obowiązku uiszczenia zaliczki na wydatki. Takiego skutku nie wywarł również wniosek o przedłużenie terminu na uiszczenie zaliczek do czasu rozstrzygnięcia w przedmiocie właściwości sądu. Zresztą nawet po oddaleniu wniosku

o przekazanie sprawy strona pozwana nie uiszczała żądanej zaliczki mimo doręczenia jej przed terminem rozprawy odpisu postanowienia z dnia

30 października 2013 r. Ponadto należy również zgodzić się z argumentacją Sądu Rejonowego co do zbyteczności dowodów z osobowych źródeł z uwagi na określone tezy dowodowe.

W konsekwencji należało uznać, że Sąd Rejonowy nie dopuścił się naruszenia jakichkolwiek przepisów oddalając w powyższym zakresie wnioski dowodowe pozwanego.

Rozpoznając niniejszą apelację Sąd Okręgowy uznał, że brak jest podstaw do zmiany, w trybie art. 380 k.p.c., postanowienia Sądu Rejonowego w przedmiocie stwierdzenia niewłaściwości Sądu.

Pozwany, mimo podniesienia zarzutu niewłaściwości Sądu Rejonowego, nie wykazał zawarcia umowy prorogacyjnej (art. 46 k.p.c.), do czego był zobligowany w myśl art. 6 k.c. Dodać należy, że umowa powinna zostać zawarta na piśmie. Wprawdzie forma pisemna została zastrzeżona dla celów dowodowych i jej brak nie przesądza o ważności takiej umowy.

W okolicznościach niniejszej sprawy nie sposób jednak uznać aby strony taką umowę zawarły. Strony dokonywały uzgodnień między sobą w drodze korespondencji elektronicznej, która nie została opatrzona stosownym podpisem żadnej z nich, co jest niezbędne przy umowie na piśmie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa nie spełnia formy pisemnej zamieszczenie postanowień umowy prorogacyjnej w wydrukach, zamówieniach, formularzach wystawianych przez jedną ze stron i nieakceptowanych wyraźnie przez drugą stronę. Zawręcie takiej umowy wymaga bowiem wyraźnej akceptacji, co odbywa się poprzez złożenie własnoręcznego podpisu (I CZ 92/87 i I CZ 3/68). Ponadto przyjęcie, że strony uzgodniły warunki przewozu nie oznacza automatycznie, że zawarły tym samym umowę co do właściwości sądu.

Odnosząc się do zarzutu apelacji pozbawienia możliwości obrony

z powodu nieuwzględnienia zarzutu niewłaściwości sądu należy stwierdzić, że także i on nie zasługiwał na uwzględnienie. Gdyby nawet hipotetycznie przyjąć, że w niniejszej sprawie sądem miejscowo właściwym był Sąd Rejonowy

w Poznaniu, a nie Sąd Rejonowy w Rzeszowie, to i tak nie miało to wpływu na przebieg postępowania dowodowego, co trafnie wskazał Sąd Rejonowy. Pozwany był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, który powinien wiedzieć z jakich instrumentów przewidzianych przepisami kodeksu postępowania cywilnego można skorzystać celem przeprowadzenia dowodu

z zeznań świadków mieszkających w dużej odległości od sądu (pomoc sądowa). Dodać należy, że procesy prowadzi się skutecznie nawet wówczas, gdy strony są w innych państwach, a co dopiero w odległości 600 km. Pozwany zamiast uciekania się do unikania zaliczki na wydatki mógł od razu sformułować wniosek o przesłuchanie świadków w drodze pomocy sądowej. Zresztą nawet wówczas nie byłby on zwolniony z konieczności zapewnienia zaliczek na ewentualne wydatki z tym związane.

Zdaniem Sądu Okręgowego kolejny z zarzutów apelacji, tj. naruszenia

art. 224 k.p.c. jest niezrozumiały. Na rozprawie z dnia 22 listopada 2013 r. Sąd udzielił stronie pozwanej głosu, z którego to uprawnienia skorzystała poprzez osobę swojego pełnomocnika, co potwierdza treść protokołu rozprawy. Dowód

z zeznań strony pozwanej został przez Sąd Rejonowy oddalony jako niedopuszczalny, co świetle przepisu art. 299 k.p.c. było zasadne.

Nie można również zgodzić się z pozwanym, że nie rozpoznano istoty sprawy. Sąd Rejonowy dokonał bowiem oceny zasadność powództwa

w kontekście wszystkich zarzutów pozwanego (niewykonanie zobowiązania i potrącenie).

Wbrew zarzutom pozwanego Sąd I instancji nie naruszył również przepisów art. 4, 9 i 12 Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego (CMR). W oparciu o poczynione w sprawie ustalenia faktycznie nie sposób uznać aby nadawca towaru zmienił adres przeznaczenia przesyłki

w trybie art. 12 ust. 1 i 5 Konwencji CMR. Ponadto art. 9 Konwencji stanowi, że w braku przeciwnego dowodu list przewozowy stanowi dowód zawarcia umowy, warunków umowy oraz przyjęcia towaru przez przewoźnika. W tym przypadku poza listem przewozowym warunki umowy przewozu definiuje zlecenie przewozowe. Sąd Okręgowy rozpoznający apelację podziela stanowisko i argumentację Sądu Rejonowego dlaczego w tym stanie faktycznym istotna była treść zlecenia.

Należy podkreślić, że to pozwany miał udowodnić, że w terminie skorygował miejsce przeznaczenia, czego nie dopełnił. Wprawdzie pozwany nie miał obowiązku wskazywać dokładnych dat, ale winien wykazać fakt, że nastąpiło to przed wykonaniem zlecenia. Ponadto pozwany pomija swoją rolę jako spedytora w tym przewozie i odpowiedzialność z tego tytułu, co ma istotne znaczenie dla oceny jego odpowiedzialności wobec powoda.

Dodać należy, że pozwany zaprzeczył aby wysyłał mail w dniu 16 sierpnia 2012r., a przynajmniej nie w tych datach. Na potwierdzenie swych twierdzeń w tym zakresie, jak również co do daty skorygowania zamówienia, nie przeprowadził jednak dowodu chociażby z opinii biegłego z zakresu

informatyki. Nie było natomiast podstaw do prowadzenia takiego dowodu z urzędu.

Reasumując należało uznać, że Sąd I instancji dokonał prawidłowej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i wyciągnął z niego wnioski logicznie uzasadnione. Dlatego też Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu I instancji zarówno w zakresie ustaleń faktycznych, jak i podstawy rozstrzygnięcia, które przyjął za własne. Dlatego też wyrok Sądu Rejonowego należało uznać za w pełni trafny, co skutkowało oddaleniem w całości apelacji pozwanego po myśli art. 385 k.p.c.

W przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym Sąd orzekł jak w pkt II wyroku - na podstawie art. 108 k.p.c.

w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i oraz § 12 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349, z późn. zm.), stosownie do wyniku postępowania apelacyjnego.

(...):

1. (...)

2. K.. (...)